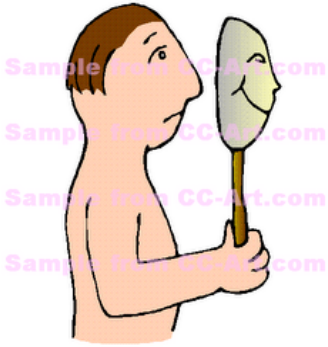

Σάββατο, 8 Μαρτίου 2008

Με μια μάσκα ξεχνιέμαι...

«**Οι Απόκριες είναι η μοναδική μας ευκαιρία μέσα στο χρόνο να βγάλουμε προς τα έξω τον πραγματικό μας εαυτό, γι' αυτό θα πρέπει να προσέξουμε καλά τι μάσκα θα διαλέξουμε...**»

Έτσι ακριβώς τελειώνει ένα «καρναβαλικό» άρθρο, το οποίο αφού μας ενημερώνει για την «αστορία της μάσκας», μας καλεί στις τοπικές καρναβαλικές εκδηλώσεις.

Περίεργος, αλήθεια, μου φαίνεται αυτός ο συλλογισμός; Θα πρέπει λοιπόν να φορέσουμε **μάσκα** για να βγάλουμε τον **πραγματικό μας εαυτό**;

Οπότε, σύμφωνα με τα παραπάνω, **το πρόσωπό μας στην ουσία είναι μία «μάσκα»** (δηλαδή κάτι το ψεύτικο), ενώ φορώντας τη μάσκα είμαστε αυτό που είμαστε!

Σκέτο μπέρδεμα!....

Άσε που τελικά, μόνο μία αφορά τον χρόνο θα είμαστε αυτοί που είμαστε, ενώ όλο τον υπόλοιπο χρόνο δεν θα είμαστε αυτοί που είμαστε, **αλλά θα είμαστε «μασκαρεμένοι», δηλαδή με τα πρόσωπά μας, χωρίς μάσκα!**

Τραγικό μπέρδεμα!

Κάπως μπερδεμένη όμως δεν είναι όλη αυτή ιστορία με το καρναβάλι;

Μία γιορτή που όχι μόνο έχει τις ρίζες της **στην ειδωλολατρική εποχή**, αλλά έχει καταφέρει να φτάσει στην εποχή μας, σχεδόν «αλώβητη», με όλα τα παγανιστικά χαρακτηριστικά της, χωρίς δηλαδή κάποιο, έστω, χριστιανικό «ένδυμα», (όπως π.χ. η εορτή των Χριστουγέννων).

Μία γιορτή, μάλιστα, που γνωρίζει τεράστια επιτυχία στα «χριστιανικά»

κράτη....

Ας εξετάσουμε λίγο το θέμα:

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ:

Γενικά, όταν αναφερόμαστε στο καρναβάλι, εννοούμε εκείνη την **μεγάλη λαϊκή εορταστική εκδήλωση, μεταμφιεσμένων ανθρώπων που φορώντας ή όχι μάσκες διασκεδάζουν στους δρόμους τραγουδώντας, χορεύοντας, πίνοντας, ξενυχτώντας, πειράζοντας τους άλλους, λέγοντας αστεία και βωμολοχίες και γενικά κάνοντας πράγματα, που σε άλλες περιπτώσεις δεν θα έκαναν..**

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ:

Η λέξη «**καρναβάλι**» προέρχεται από τις Λατινικές λέξεις «**carne**» (=κρέας) και «**vale**» (=έχε γειά ή απέχω). Σύμφωνα με άλλη εκδοχή προέρχεται από τις λέξεις «**carne**» και «**levare**» (=αίρω, σηκώνω). Άρα, ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ = «**κρέας έχε γειά**» ή «**σηκώνω το κρέας**».

Η αντίστοιχη Ελληνική λέξη είναι «**ΑΠΟΚΡΙΑ**», που είναι σύνθετη και ετυμολογικά σημαίνει «**αποχή από κρέας**» (απο+κρεω).

ΔΙΑΡΚΕΙΑ:

Οι αποκριές ή καρναβάλια διαρκούν τρεις εβδομάδες, γι' αυτό και η περίοδος αυτή ονομάζεται **Τριώδιο**.

Οι αρχαίοι Αθηναίοι γιόρταζαν στις αρχές Μαρτίου, τα **Ανθεστήρια**, μία γιορτή που είχε διπλή όψη: από την μία ήταν γιορτή των λουλουδιών, του κρασιού και της αχαλίνωτης χαράς και από την άλλη γιορτή των νεκρών και των ψυχών; Έτσι εξηγούνται και τα Ψυχοσάββατα στην διάρκεια της αποκριάς.

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΟΥ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΟΥ:

Οι απαρχές του καρναβαλιού μας οδηγούν **στην αρχαία Ελλάδα**.

Σκοπός της κοσμικής αποκριάς, σύμφωνα με τον καθηγητή Λαογραφίας Δ. Λουκάτο, είναι η **μαγική υποβοήθηση** της γης να βλαστήσει με την βοήθεια των χορών-πηδημάτων και των μεταμφιέσεων, με σκοπό να εξευμενίσουν τα κακά πνεύματα.

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ:

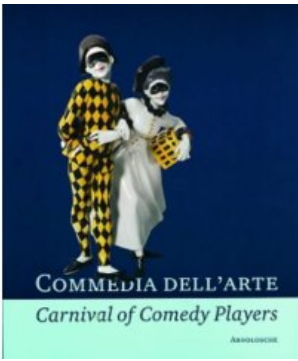
Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα του καρναβαλιού είναι οι μεταμφιέσεις και οι άσεμνες παραστάσεις, που όπως οι αρχαίες διονυσιακές γιορτές.

Όσοι από τους μεταμφιεσμένους φορούν μάσκες λέγονται **μασκαράδες**.

Η **μάσκα**, θεωρείται απόγονος των αρχαίων κωμικών και σατυρικών προσωπειών που φορούσαν οι ηθοποιοί, όταν έπαιζαν κωμωδίες και σατυρικά δράματα.

Οι μάσκες αυτές ήταν πήλινες και όμοιες μεταξύ τους.

Στην συνέχεια οι Ρωμαίοι έφτιαξαν μάσκες που διέφεραν η μια από την άλλη.

Πολλούς αιώνες αργότερα, στην Βόρεια Ιταλία, αναπτύχθηκε το θεατρικό είδος της **Comedia del arte**, που εισήγαγε τύπους, όπως ο αρλεκίνος και η κολομπίνα με τις ανάλογες μάσκες και ενδυμασίες.

Άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμα του καρναβαλιού είναι ο **χορός**.

Τα χτυπήματα της γης με τα πόδια έχουν καρποφοριακή σημασία. Πολλές από τις κινήσεις τους πιστεύεται ότι ασκούν μια **μαγεία ομοιοπαθητική**.

Μια μορφή χορού είναι και το γαϊτανάκι.

Επίσης, γνώρισμα της αποκριάς είναι και **οι φωτιές**.

Ανάβονται στα τρίστρατα σταυροδρόμια το βράδυ της τελευταίας αποκριάς, έχουν καθάρτήριο, σύμφωνα με την λαογραφία, αλλά και μεταβατικό χαρακτήρα, από τον χειμώνα στην άνοιξη.

Πηδούν πάνω από αυτές, νέοι και γέροι, «για το καλό», όπως λένε.

Επίσης, φωτιές ανάβονται και στις πλατείες των χωριών ή και των πόλεων, το βράδυ «της τρανής αποκριάς» για να κάψουν τον καρνάβαλο.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ:

Στην Αρχαία Ελλάδα από το μεσοχειμώνα μέχρι την Άνοιξη τελούντο προς τιμήν **του Διόνυσου ή Βάχχου** οι Διονυσιακές ή Βακχικές γιορτές.

Ο Διόνυσος ήταν ο κατ' εξοχήν θεός των λαϊκών στρωμάτων, προστάτης του αμπελιού και του κρασιού, σύμβολο της χαράς της ζωής και του αχαλίνωτου κεφιού.

Στην διάρκεια των διονυσιακών γιορτών οι οπαδοί του Διόνυσου φορούσαν δέρματα ζώων, άλειψαν το πρόσωπό τους με την τρυγία (κατακάθι του κρασιού) και στεφανώνονταν με κισσό, το αιθιαλές ιερό φυτό του Διόνυσου και προσπαθούσαν να έχουν την μορφή Σατύρων που έμοιαζαν με τράγους.

Στις διονυσιακές γιορτές τραγουδούσαν το «Διθύραμβο», οι μαλλιαροί σάτυροι χορευτές μεταμφιεσμένοι σε «γάστρωνες» (κοιλαράδες), δαιμονικές φηγούρες θα λέγαμε, έτσι όπως τους βλέπουμε στις παραστάσεις των διαφόρων αγγείων της αρχαιότητας.

Ο Αριστοτέλης στην «ποιητική» του αναφέρει ότι η κωμωδία προέρχεται από τον «κώμο» ή «κώμη» που ήταν η **συντροφιά μεθυσμένων** που τραγουδούσαν τα «φαλλικά», δηλαδή πειρακτικά

και βωμολοχικά τραγούδια.

Οι παρέες αυτές των μεθυσμένων περιφέρονταν στους δρόμους της πόλης ή του χωριού και πετούσαν αισχρολογίες στους συντοπίτες τους.

Επίσης, ανάλογες παρέες τριγυνούσαν με άμαξες και ξεστόμιζαν ένα σωρό βωμολοχίες και αισχρά αστεία (από εκεί έχει μείνει και η γνωστή φράση «θα ακούσεις τα εξ' αμάξης»)!)

Προς τιμήν του Διονύσου τελούνταν 4 γιορτές: α) Τα μικρά ή κατ'αγρούς Διονύσια, β) Τα Λήνια, γ) Τα Ανθεστήρια και δ) Τα μεγάλα ή εν άστει Διονύσια.

Τα **Ανθεστήρια** που τελούνταν το μήνα Ανθεστηριώνα (από 18 Φεβρουαρίου - 17 Μαρτίου περίπου), ήταν η αρχαιότερη από τις βακχικές γιορτές και κρατούσαν 3 μέρες.

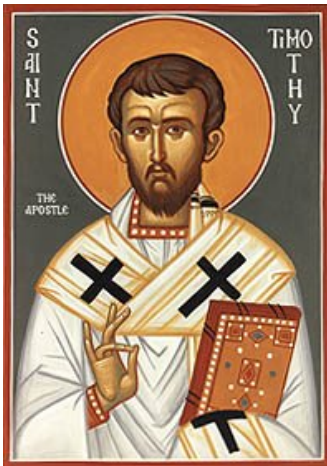
Την 2η μέρα γινόταν μια πομπή που συνόδευε τον Διόνυσο, ανεβασμένο σε ένα άρμα που είχε σχήμα πλοίου, τα μέλη της ακολουθίας φορούσαν μάσκα. Τον ρόλο του Διόνυσου έπαιζε ο άρχων βασιλεύς. Στα σημερινά χρόνια υποκατάστατο του Διόνυσου θεωρείται ο **βασιλιάς καρνάβαλος**.

ΑΡΧΑΙΑ ΡΩΜΗ :

Κατά τους χρόνους της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας τα χαρακτηριστικά έθιμα του γλεντιού, του κρασιού και του «μασκαρέματος», ήταν συνυφασμένα με τις γιορτές που ήταν αφιερωμένες στον θεό Κρόνο (Saturn): τα Κρόνια «Λουπερκάλια» και «Σατουρνάλια».

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ :

Από την αρχή η Χριστιανική Εκκλησία στάθηκε αντίθετη και επικριτική σε όλες αυτές τις γιορτές της αχαλίνωτης ακολασίας και κραιπάλης.

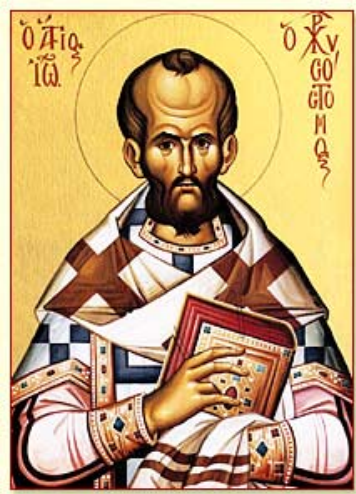
Μάλιστα, ο **άγιος Τιμόθεος**, μαθητής του Απ. Παύλου και επίσκοπος Εφέσου, κατά την παράδοση, υπέστη στην Έφεσο, επί αυτοκράτορα Δομιτιανού, **μαρτυρικό θάνατο**, από τους εξαγριωμένους όχλους των ειδωλολατρών, επειδή σε κάποια γιορτή της «**Αρτέμιδος της Εφεσίας**», "**Καταγόγιον ονομαζομένην**", κατέκρινε τα όργια των εορταστών.

Ο **Απόστολος Πέτρος** στην Α΄ του Επιστολή (62μ.Χ) γράφει χαρακτηριστικά «και διά τούτο παραξενεύονται ότι σεις δεν συντρέχετε με αυτούς εις την αυτήν εκχείλισιν της ασωτίας, και σας βλασφημούσιν» (Πέτρου Α' 4:4), ενώ ο **Απόστολος Παύλος** στην επιστολή τους προς Γαλάτας (58 μ.Χ.) αναφέρει ως έργα της σαρκός τις «μέθαι» και τις «κώμαι», όπου «κώμη» είναι «η θορυβώδης πορεία διασκεδαστών επί τη εορτή θεού τινός».

Κατά το 2ο αιώνα ο **Κλήμης ο Αλεξανδρεύς** μιλάει για τους συγχρόνους του τους "γελοίως κατάτας πομπάς σχηματιζομένους" και τον 4ο αιώνα ο **Ιωάννης ο Χρυσόστομος** επιτίθεται κατά των χριστιανών για την "ακαταγέλαστον κωμωδίαν" να καταστρέφουν το πρόσωπό τους σύμφωνα με ειδωλολατρική συνήθεια, ενδύοντας γυναίκες με ανδρικά ρούχα.

Ότι και τον επόμενο αιώνα συνεχίζονταν οι μεταμφιέσεις μαρτυρεί ο **62ος κανόνας της εν Τρούλλω Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου**, ο οποίος καταδικάζει τις μεταμφιέσεις και τις μάσκες, όπως και τους χορούς και τους αστεϊσμούς, που ελάμβαναν χώρα σε παρόμοιες καρναβαλικές εορτές του παρελθόντος, και επιβάλλει στους κληρικούς, που μετέχουν την ποινή της καθαιρέσεως, στους δε λαϊκούς την ποινή του αφορισμού: «*Τάς ούτω λεγομένας Καλάνδας, και τα λεγόμενα Βοτά, και τα καλούμενα Βουμάλια...κατά τι*

έθος παλαιόν και αλλότριον του των Χριστιανών βίου, αποπεμπόμεθα, ορίζοντες μηδένα άνδρα γυναικείαν στολήν ενδιδύσκεσθαι ή γυναικα την ανδράσιν αρμόδιον αλλά μήτε προσωπεία κωμικά ή σατυρικά ή τραγικά υποδύεσθαι: μήτε το του βδελυκτού Διονύσου όνομα την σταφυλήν εκθλίβοντος εν τοις ληνοίς επιβοάν.... Τους ουν από του νυν τι των προειρημένων επιτελείν εγχειρόντας, εν γνώσει τούτων καθισταμένους, τούτους, ει μεν κληρικοί είεν, καθαιρείσθαι προστάσσομεν, ει δε λαϊκοί, αφορίζεσθαι.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος (349-407μ.Χ.) αναφερόμενος στο επιχείρημα ότι με τις καρναβαλικές εκδηλώσεις διασκεδάζουν και ευφραίνονται οι άνθρωποι, ξεφεύγουν από την καθημερινότητα, απαντά ότι αυτό είναι τελείως παράλογο, διότι η χαρά και ευφροσύνη πρέπει να συμβαδίζουν με την ηθική και την ευπρέπεια.

«Το να χαιρόμαστε με όλα δεν είναι καλό... επειδή και ο μοιχός χαίρεται όταν καταστρέψει τον γάμο του πλησίον του... ας μην κοιτάμε λοιπόν αν κάποιος χαίρεται, αλλά εάν για καλό πράγμα χαίρεται».

Παρ' όλα αυτά ακόμα και κατά το 12^ο αιώνα, ο Βαλσαμώνας ομολογεί ότι στην εποχή του, παρά τις απαγορεύσεις, το έθιμο των μεταμφιέσεων βρισκόταν σε ακμή.

Έτσι οι περισσότερες από τις διονυσιακές γιορτές των αρχαίων Ελλήνων πέρασαν στο Βυζάντιο και έφτασαν μέχρι τα χρόνια μας.

Παρά την κατά καιρούς, αντίδραση αρκετών ευσεβών ορθόδοξων χριστιανών (περισσότερο λαϊκών και λιγότερο κληρικών) το καρναβάλι, όχι μόνο διατηρείται σήμερα σαν θεσμός στην «χριστιανική» πατρίδα μας, αλλά γιορτάζεται πανηγυρικά.

Αυτό συμβαίνει για λόγους α) πολιτιστικούς, β) διαφημιστικούς-τουριστικούς, γ) ψυχαγωγικούς και δ) -το κυριότερο- οικονομικούς.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Καμία διάθεση για καταδίκη (πολύ περισσότερο αφορισμούς!) όσων συμμετέχουν στα καρναβάλια δεν έχει ο **ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ**.

Άλλωστε και ο ίδιος για αρκετά χρόνια ήταν «μέσα» σε κάθε είδους καρναβαλική εκδήλωση. (Πατρινό καρναβάλι, παρελάσεις, μασκέ πάρτυ κλπ.)

Μέχρι που... είδε **ΟΥΡΑΝΟ**...

Στο πανέμορφο βιβλίο **Άσμα Ασμάτων** περιγράφονται **ανεπανάληπτες πνευματικές μυσταγωγίες και γλυκύτερες πνευματικές οινοποσίες**... «Με έφερε στο σπίτι τού κρασιού, και η σημαία του επάνω μου ήταν αγάπη.» . (Άσμα

Ασμάτων 2:4)

Όποιος έχει γευθεί αυτό το ασύγκριτο κρασί του Ουρανού, η "χαρά της μάσκας" απλά δεν του λέει απολύτως **ΤΣΙΟΤΑ**.

